

Гончарова О. І.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
goncharik1796@mail.ru*

Науковий керівник: Ксьонжик І. В.

*д-р екон. наук, доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
iryna_ksonzhyk@meta.ua*

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ І ОРГАНІЗАЦІЯХ

Досліджено процес реформування бухгалтерського обліку із застосуванням методичних підходів управлінського обліку. Визначено етапи створення системи управлінського обліку в бюджетній установі.

Ключові слова: бухгалтерський облік, управлінський облік, бюджет, менеджмент.

Бюджетні установи – це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету.

Метою дослідження є визначення організації управлінського обліку у бюджетних установах.

У реформуванні обліку важливим методичним підходом є обґрунтування управлінського обліку в фінансово-господарському механізмі бюджетних установ. Так, управлінський облік визначається як сукупність методів та процедур, які забезпечують підготовку і надання інформації для планування, контролю і прийняття рішень на різних рівнях управління підприємством, установою, організацією.

Необхідність формування управлінського обліку пов’язана з тим, що бухгалтерський облік повною мірою не в змозі своєчасно задовольнити потреби керівництва в необхідній управлінській інформації. Він швидше зорієнтований на зовнішніх користувачів звітності та власників установи, які насамперед цікавляться отриманими загальними фінансовими результатами,

величиною наданих бюджетних коштів, їх використанням, фінансовим станом на певну дату. Синонімами управлінського обліку є внутрішній, внутрішньогосподарський, виробничий, аналітичний господарський облік.

Виділяють дві основні причини необхідності активного пошуку ефективних методів ведення й організації управлінського обліку на нинішньому етапі функціонування бюджетних установ:

– у великих бюджетних установах система управління ними ускладнюється, тож без надійного інформаційного забезпечення ця система стає некерованою;

– бюджет таких установ вимірюється десятками мільйонів гривень, зокрема доходи і видатки за спеціальним фондом досягають двох третин. Виникає необхідність отримання інформації не лише в розрізі кодів бюджетної класифікації, а й за структурними підрозділами (факультетами, відділеннями, науковими відділами, гуртожитками, лабораторіями тощо).

Вирішити ці проблеми можна різними способами: шляхом створення двох бухгалтерій (бюджетної та госпрозрахункової); введенням двох планів рахунків (один для обліку використання бюджетних коштів, а другий для обліку підприємницької діяльності); складанням окремих облікових реєстрів.

Першим етапом створення системи управлінського обліку в бюджетній установі є створення належної внутрішньої нормативної бази. Ми пропонуємо розробити та ввести в дію “Положення про організацію управлінського обліку і звітності”, яке може мати наступну структуру:

1. Розділ “Загальні положення” – описуються основи ведення управлінського обліку, його функції та організаційні аспекти, які установа має право встановлювати самостійно.

2. Розділ “Порядок ведення управлінського обліку” – наводиться така інформація: призначення управлінського обліку, його забезпечення, ведення документації в системі управлінського обліку та відповідальність за своєчасне ведення та подання документації.

3. Розділ “Організація управлінського обліку” – представлена

інформація щодо безпосередньо організації системи управлінського обліку, а саме: відповідальність за організацію, ким повинен вестися облік, на кого покладаються основні функції ведення управлінського обліку та ін.

4. Розділ “Управлінська звітність” – вимоги стосовно того, яка інформація повинна відображатися у внутрішній управлінській звітності, форми управлінської звітності, періоди її складання та подання, напрями використання.

5. Розділ “Програмне забезпечення управлінського обліку” – вимоги щодо використовуваного для цілей управлінського обліку програмного забезпечення та його розробки, перелік функцій і можливостей застосування для управлінського аналізу, в тому числі стратегічного.

На наш погляд, важливим аспектом в побудові належної системи управлінського обліку в установі є створення управлінської звітності. Ми пропонуємо розробити та впровадити в установі такі форми управлінської звітності, як Управлінський баланс, Управлінський звіт про фінансові результати та Управлінський звіт про рух грошових коштів.

Запропонований Управлінський баланс включає три розділи: “Актив”, “Пасив”, “Показники”. На відміну від форми № 1 “Баланс” в Управлінському балансі окремі статті згруповані, а деякі – мають розшифрування для прийняття управлінських рішень, в окремому розділі наведені основні фінансові показники, що дає змогу встановити зміну фінансового стану установи.

Важливе значення в процесі прийняття рішень має Управлінський звіт про фінансові результати. На відміну від форми № 2 “Звіт про фінансові результати” в управлінському звіті наведені аналітичні дані щодо фінансових результатів за видами наданих послуг, чистий дохід від реалізації послуг, розшифрування неефективних витрат та інші показники. У цьому звіті розраховують такі показники, як маржинальний дохід, точку беззбитковості, запас фінансової міцності, неефективні витрати тощо.

В Управлінському звіті про рух грошових коштів має бути інформація

щодо виконання планів руху грошових коштів. На відміну від форми № 3 “Звіт про рух грошових коштів”, який складають відповідно до принципу єдиного грошового вимірника, в Управлінському звіті про рух грошових коштів відображають окремо рух грошових коштів у національній і в іноземній валюті (без перерахунку в національну валюту) з використанням прямого методу. У зв’язку з переходом на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору, за допомогою такого звіту інвестори будуть отримувати більш повну та зрозумілу для себе інформацію. Це дасть змогу керівнику приймати управлінські рішення при здійсненні розрахунків у тій чи іншій валюті.

Таким чином, внесені пропозиції дадуть змогу створити ефективну систему управлінського обліку в установі, яка забезпечить ефективне використання бюджетних коштів, надасть більш повну та доречну інформацію користувачам, підвищить ефективність діяльності установи та дасть змогу залучити додаткових інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний Кодекс України від 12.06.2001 р. № 2542-III 492.
2. Атамас П. Й. Облік у бюджетних установах: навч. посіб. (для студ. вищих навчальних закладів) / П. Й. Атамас – Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.
3. Старостенко Г. Г. Бюджетна система : навч. посіб. / Г. Г. Старостенко, Ю. В. Булгаков. – К. : Центр навчальної літератур, 2006. – 240 с.

A. Goncharova. Management accounting in budgetary institutions and organizations.

Summary

The process of reform of accounting using methodological approaches in management accounting. The stages of creation of system of management accounting in a budget institution.

Key words: accounting, management accounting, budget management.